

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

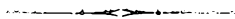
Kragerø kommunale middelskole.

Beretning

om skolens virksomhed og økonomiske forfatning

i skoleaaret 1888—89

Kragerø.

Trykt hos Carl B u n d i.

1889.

Kragerø kommunale middelskole.

Beretning

om skolens virksomhed og økonomiske forfatning

i skoleaaret 1888—89.

Kragerø.

Trykt hos Carl Bundi.

1889.

Kragere kommunale middelskole.

I Skolens forstanderskab.

I skoleaaret 1888—89 har Kristianssands stiftsdirektion fremdeles været skolens overbestyrelse. Forstanderskabet har bestaaet af magistrat, skolebestyrer og 3 kommunevalgte medlemmer, saaledes foruden skolebestyreren af:

Byfoged *S. Aall* fra $28/4$ 88,

Overtoldbetjent *P. O. Nielsen* fra $29/11$ 86, formand,

Overretssagfører *Godske Nielsen* fra $31/1$ 88, viceformand, og

Overretssagfører *G. Synnestvedt* fra $3/2$ 85, gjenvalgt 1889.

II. Lærerpersonalet.

A. C. Ullmann, f. 1840, bestyrer. Cand. mag. 1868, lærer ved Gjertsens skole, Kristiania 1865—67, ved Fredriksstads latin- og realskole 1868—73. Ansat 1873 $1/8$.

J. Jakobsen, f. 1848. Examen ved Askers seminarium 1867. Lærer i Ullensaker 1867—72, ved Kristiania waisenhus 1872—74. Ansat 1874 $15/8$.

J. A. Kofod Olsen, f. 1846. Cand. theol. 1875. Ansat 1876 $2/9$.

O. B. Holtermann, f. 1852. Examen som arkitekt ved Trondhjems tekniske læreanstalt 1874. Ansat 1882 $27/3$. Tillige lærer ved Kragerø tegneskole.

F. E. O. Bergh, f. 1855. Ex. artium med latin 1873, Ex. philos. 1874. Officier 1879. Premierlieutenant 1883. Ansat 1883 $15/8$. Lærer ved Kragerø tegneskole.

K. Bræck, f. 1853. Examen ved Tromsø seminarium 1871. Extraskriver og 1877—81 kopist i kirke departementet. Middelskoleexamen for Coll. Acad. 1878. Lærer ved Dahlgrens middel- og realskole 1878—80 og ved pigeskoler i Kristiania 1875—85. Ansat 1885 $\frac{1}{2}$.

Lærerinde ved forberedelsesskolen er: Frøken *Marie Krogsrud*, f. 1856. Lærerindeexamen i Kristiania 1878. Ansat 1881 $\frac{1}{4}$.

Skolens bud og pedel er fra 1878 $\frac{1}{11}$: *K. Rude*, f. 1828.

III. Disciplenes antal m. m.

a) I skoleaaret var antallet af elever i:

		3 kvart.	4 kvart.	1 kvart.	2 kvart.	
		1888.	1888.	1889.	1889	
Smaaskolens	1 klasse	14	14	14	13	
—	2 »	9	9	11	11	
—	3 »	10	10	9	9	
Middelskolens	I »	19	19	19	19	
—	II »	20	20	20	20	
—	III »	18	18	18	17	
—	IV »	E.	17	17	16	16
		L.	»	»	»	»
—	V »	E.	12	12	11	11
		L.	3	3	3	3
—	VI »	E.	7	7	7	7
		L.	3	3	3	3
		132	132	131	129	

b) Aldersforholdet mellem de forskjellige klasser i middelskolen stillede sig saaledes:

Gjennemsnitsalder ved begyndelsen af skoleaaret.		Normalalder:
Middelklasse	I: $9\frac{9}{12}$ aar	9 aar
—	II: $10\frac{6}{12}$ »	10 —
—	III: $11\frac{9}{12}$ »	11 —
—	IV: $12\frac{10}{12}$ »	12 —
—	V: $14\frac{2}{12}$ »	13 —
—	VI: $15\frac{1}{12}$ »	14 —

c) 18 elever var udenbys, hvoraf 1 fra Elverum, 1 fra Bamble og 16 fra Skaatø.

IV. Fagfordelingen.

		I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	Antal timer.
Bestyreren:	Norsk				4		3	24
	Engelsk				5			
	Latin						6	
	Fransk					2		
	Historie			4				
Lærer	Religion	3	3		2			
Jakobsen:	Historie	3	3					
	Regning	4	4	3	3	2		
Kandidat	Religion			3		2	2	32
Kofod Olsen:	Norsk		5			3		
	Tysk		5		4	3	3	
	Sang		1			1		
Arkitekt	Geografi	3		2	2	2	2	30
Holtermann:	Mathematik			2	3	3	6	
	Tegning		2		1	1	1	
Premierløn-	Tysk		5					32
nant Bergh:	Engelsk					4	4	
	Fransk						2	
	Historie				3	3	3	
	Skrivning			2				
	Gymnastik		3			3		
Lærer Bræck:	Norsk	8		5				32
	Latin					6		
	Naturhist.			2	2	3	2	
	Skrivning	1	3					

180

Klasseforstandere:

Bræck
 Jakobsen
 Holter-
 mann
 Besy-
 reren
 Kofod
 Olsen
 Bergh

V. Timefordelingen.

	I.	II.	III	E. IV	L.	L, V. E.	E. VI. L.	Antal timer.	
Religion.....	3	3	3	2	2	2	2	15	
Modersmaal 8 ¹⁾		5	5	4	3	3	3	28	
Tysk.....		5	5	4	3	1	1	3	20 ²⁾
Engelsk... ..				5		5	5		13 ²⁾
Latin... ..					7		7		12 ²⁾
Fransk.....						2 ³⁾	2 ³⁾		4
Historie.....	3	3	4	3	3	3	3		19
Geografi.....		3	2	2	2	2	2		11
Naturfag.....			2	2	3	2			9
Mathematik			2	3	3	6			14
Regning... ..	4	4	3	3	2				16
Tegning....			2	2		1 ⁴⁾	1		5
Skrivning... 1		3	2						6 ⁵⁾
Gymnastik		3				3			6
Sang... ..		1				1 ⁶⁾			2
	29	34	34	34	34	34	34	180	

For gymnastik var efter lægeattest 9 fritagne.

9 elever af VI og 8 af V undervistes i fransk, ingen ; valgfri fysik.

¹⁾ I andet halvår 6 timer norsk og 2 timer tysk. ²⁾ Ved kombination i skolestil 1 time ugentlig i hver af de øverste klasser. ³⁾ De Disciple, som ikke læste fransk, beskæftigedes med øvelser i skønskrift under kontrol af læreren i skrivning. ⁴⁾ Kombineret med den ene af IVdes tegnetimer. ⁵⁾ I hver af de 3 øverste klasser leveredes ugentlig en side skønskrift udført hjemme. ⁶⁾ Eleverne af øverste klasse, som ved stemmeskiftning hindredes i at deltage i sangundervisningen, beskæftigedes med tysk skolestil. Forøvrigt har samtlige skolens elever deltaget.

VI. Undervisningen.

Religion.

I mkl. (3 timer). Gjennemgaaet hele Vogts lille bibelhistorie, de 3 første parter af katekismen med Luthers forklaring, de 2 sidste uden denne, samt det derpaa følgende afsnit om bønner. Endel salmer, hvoriblandt de 3 høitiders festvers, er lærte udenad. 1 time benyttet til katekismen og salmer, 2 til bibelhistorie.

Katekismen er gennemgaaet og forklaret ved samtale med børnene over de i dagens pensum forekommende begreber, der er bleven belyste ved eksempler fra bibelen og fra livet.

Oftede faar eleverne lov til selv at udfinde passende bibelske eksempler, ligesom der lægges an paa at holde hele klassens opmærksomhed og interesse vedlige derved, at der hyppig gives andre i klassen end den, der høres, anledning til at fremkomme med sine meninger ang. de omhandlede gjenstande.

Bibelhistorien er, navnlig for de vigtigere stykkers vedkommende, suppleret ved udførligere fortælling af læreren.

I ugens sidste religionstime er søndagens evangelium af og til oplæst og forklaret.

Palæstinakart benyttes stadig; en gang imellem er bibelske billeder foreviste.

II mkl. (3 timer). Vogts større bibelhistorie fra begyndelsen til «Saul forfølger David». De 5 parter med Luthers forklaring, bønner og nogle stykker af hustavlen. Endel salmer.

Fremgangsmaaden væsentlig som i 1ste klasse.

III mkl. (3 timer) I bibelhistorie er læst fra § 69 til det nye testamente, hvorhos enkelte stykker af patriarktiden er gennemgaaede. I forklaringen er Herrens bøn gennemgaaet paa skolen. Ligeledes er søndagstexterne gennemgaaede.

IV mkl. (2 timer). I bibelhistorien er læst fra begyn-

delsen af det nye testamente til «Palmesøndag». I forklaring fra 2den part til spørgsmaalet om troen i den tredie artikel.

Søndagstexterne af og til oplæste og forklarede.

V mkl. (2 timer). I forklaring er læst 3die artikel og i bibelhistorie fra palmesøndag til Pauli breve.

VI mkl. (2 timer). Lærebøgerne er repeterede, hvorhos kirkeaaet er gennemgaaet. Ved gennemgaaelsen af Jødelands geografi er Munchs reise i Jødeland læst paa skolen.

Modersmaal.

I mkl. (8 timer, i andet halvjaar 6). Eriksens og Paulsens læsebog benyttes. Ved læseøvelserne er der lagt særlig vægt paa en grei og tydelig oplæsning, hvorunder reglerne for pauser ved skilletegnene er indøvede. 1 time ugentlig har været anvendt til fremsigelse af udenadlærte digte. For at sikre den fulde forstaaelse er det læste, som regel, gjen-givet efter hukommelsen af eleverne. 2 timer ugentlig anvendte til afskrift, udenadskrift og diktat, samt i 2det halv-jaar til gjenfortælling. De dertil valgte stykker er altid ifor-veien gennemgaaede, de vanskeligere ord opskrevne paa vægtavlen og de vigtigste retskrivningsregler mundtlig med-delte. Af grammatiken er støttet til «Løkkens omrids» gjen-nemgaaet og ved analyse i «Jensens eksempelsamling» ind-øvet hovedtaledelene, den enkelte sætning samt verbets hovedformer.

II mkl. (5 timer). Læsning efter Eriksens og Paulsens Læsebog III og Illustreret tidende for børn. Gennemgaaet og læst udenad digte efter læsebogens anvisning. De skrift-

lige øvelser har dels været diktater, dels gjenfortællinger efter forudgaaende nøiagtig gjennemgaaelse. I grammatik er fortsat efter Løkkes omrids og Jensens eksempelsamling. I sidste halvaar er indøvelse af skilletegnene paabegyndt.

III mkl. (5 timer). Eriksen og Paulsens læsebog III benyttes. Ved valget saavel af læsestof som digte er bogens anvisning i det væsentlige befulgt. Særlig vægt er lagt paa tydelig, forstandig læsning og en udtryksfuld naturlig gjengivelse af de udenadlærte digte. For at sikre den fulde forstaaelse er de fornødne verbale og reale oplysninger altid meddelte og det læste som regel gjengivet efter hukommelsen af eleverne. 18 digte er i skoleaaret gjennemgaaede og læste. I grammatik er efter «Løkkes omrids» og «Jensens eksempelsamling» tale- og sætningsdelene samt de vigtigste dele af sætningslæren gjennemgaaede og indøvede. Analysen udføres af eleverne efter en bestemt — paa vægtavlen opskreven — anvisning, saaledes at læreren kun træder til for at rette og forebygge misforstaaelse. 2 timer ugentlig diktat og gjenfortællinger, til de sidste er disposition mundtlig gjennemgaaet og derefter opskreven paa vægtavlen. Ved gjennemgaaelsen er henvisninger stadig givne til Aars's retskrivningsregler.

IV mkl. (4 timer). Læsestof og deklamationsstykker vælges i regelen efter læsebogens anvisning. Læreren indøver forud alle forudsætninger for indholdets forstaaelse og for oversigt, fornemmelig gennem spørgsmaal og tildels ved disposition paa vægtavlen, og læser i reglen for. 11 digte og prosaiske smaastykker er lærte udenad.

I grammatik taledede, sætningsdele og sætningsarter med benyttelse af Hofgaards grammatik og Jensens eksempelsamling.

2 timer er anvendte til læseøvelser med gjenfortælling og grammatik, 1 til deklamation og 1 til stilskrivning og stilgjennemgaaelse. Der udførtes 24 skriftlige arbejder, hvoraf de fleste var gjenfortællinger eller diktater, 5 stile med et iforveien tilrettelagt indhold (Smeden og hans arbeide, En

jagthund fortæller en gaardshund en drøm, Krudet og dets brug o. s. v.).

V mkl. (3 timer). Klassen har havt 27 skriftlige arbejder, der har været dels gjenfortælling og diktat, dels stile, der er leverede hver anden uge. Stilene er altid i forveien gennemgaaede paa skolen.

Af Hofgaards grammatik er læst § 24—80 og 143—167.

12 digte er lærte; foruden stykker af læsebogen og Illustreret tidende for børn er læst Øhlenschlägers Væringerne.

VI mkl. (3 timer) 1 time anvendtes til læsning, gennemgaaelse af læsestykker, literaturhistoriske og retoriske oplysninger, versemaal og digtarter. Foruden hvad der kursorisk oplæstes, blev følgende læsestykker oplagte: 1) Thor henter sin hammer, 2) Øistein og Sigurd, 3) Kristian den andens vise, 4) Tvester, 5) St. Laurentius, 6—7) Kvernsagn, 8) Ludvig Holberg (Wilster), 9) Livets seilads, 10) Mindesang (Ewald, Fiskerne), 11) Hundemordet, 12) Sinklarvisen, 13) Da jeg var lille, 14) Øhlenschlägers tragedie Haakon jarl, 15) Dalvise, 16) En vise om Hellig Olaf, 17) Blind-Anne.

1 time anvendtes til i sammenhæng at gennemgaa retskrivningsregler og grammatik, 1 til gennemgaaelse af stil, samtaler over emnet, ordning af stoffet og øvelse i foredrag. 1 stil er skreven hver 14de dag. Opgaver var: 1) Fortæl, hvad nytte vi har af vore skove, 2) Guld og jern, 3) Kongerne Øistein og Sigurd, sammenlignende karakteristik, 4) Oversættelse fra latin eller engelsk, 5) Fjeldenes og dalenes fordeling i Norge, 6) Gladiatorkamp i et romersk amfiteater (efter billede), 7) Silden og sildefisket, 8) De ensomme gamle (efter billede), 9) Havet ved Norges kyster og dets betydning for vort land, 10) Fortæl om en historisk person, som især tiltaler dig, og angiv, hvorfor han gjør det, 11) Sømandens liv med dets lys- og skyggesider, 12) Naturen og menneskelivet i den nordlige kolde sone, 13) Hvilke er de vigtigste fødemidler, som vort eget land ikke kan frembringe? 14) Fortsættelse, 15) En sommerdag paa landet, 16) Fortæl om vort lands vigtigste rovdyr, 17) Peder Griffenfeldt, 18) Den

hindostanske lavslette, dens naturlige beskaffenhed og befolkning (fagopgave).

Desuden er meddelt anvisninger til brevskrivning.

Tysk.

I mkl. (2 timer i 2det halvaar) Af Kr. Lassens læsebog for begyndere er læst og repeteret til side 20 Substantivernes deklination, artiklerne, adjektivernes bøining og verbets hovedtider i aktiv indøvede. De norske eksempler er dels mundtlig, dels ved opskrift paa vægtavlen oversatte og retroverterede.

II mkl. (5 timer). Lassens læsebog er læst forfra til «Der grosse Hund». Mundtlige øvelser efter bogens norske stykker. Løkkes lille grammatik er læst til § 63. Maalet har været at give eleverne sikkerhed i verberne og substantivets og adjektivets bøining.

III mkl. (5 timer). Lassens læsebog udlæst. Mundtlig gjenfortælling af udvalgte stykker. Digte udenad. Læst og repeteret formlæren flere gange efter Løkkes lille grammatik.

1 time ugentlig skriftlig retroversion.

IV mkl. (4 timer). Af Pauss & Lassens Læsebog er læst no. 1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 10, 13. Efter Løkkes lille grammatik fra den sterke deklination til 3die del. Ingen hjemmestile, hvorimod 1 time er anvendt til skriftlige øvelser paa skolen. Klassen er øvet i mundtlig gjenfortælling efter opgivne gloser.

V mkl. (4 timer). Af læsebogen er læst: no. 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25. Løkkes lille grammatik er læst fra begyndelsen til § 132. Stile er kun skrevne paa skolen, ligesom

klassen er øvet i mundtlig gjenfortælling paa samme maade som IV.

VI mkl. (4 timer). Læsning efter Pauss og Lassens læsebog. Klassen er øvet i mundtlig gjenfortælling af det læste. Løkkes lille grammatik er repeteret. Klassen har havt en ugentlig hjemmestil.

Engelsk.

IV mkl. (5 timer). Udtalen læres ved efterligning efter en meget kortfattet indledning om lyd og lydbetegnelse i engelsk. Løkkes læsebog for begyndere 1—5 og siden de fleste læsestykker til og med *History of Macbeth* er gennemgaaet i skoleaaret. Det sprogstof, læsebogen tilbyder, omformes af læreren til nye sætninger til mundtlig oversættelse til engelsk. I sidste halvaar efterhaanden diktater og lette stile. Formlæren efter Løkkes grammatik ved Western.

V mkl. (5 timer). Læst i Marryat: «*Mr. Midshipman Easy*» fra kap. XVIII til kap. XXIV ca 70 sider. Løkkes lille grammatik: Syntaxen gennemgaaet og indøvet ved hjælp af Løkkes stiløvelser. Formlæren repeteret. 2 ugentlige skriftlige arbejder, hjemmestile, reproduktioner og gjenfortællinger.

VI mkl. (5 timer). Fortsat i Marryat: «*The children of the New Forest*», ca. 100 sider. Extempore læst Marryat «*The Three Cutters*» og «*The Pirate*». Samtaleøvelser efter «*The English Echo*» gjengivne af eleverne 2 og 2 ad gangen. Repeteret formlæren og syntaxen efter Løkkes lille grammatik. Synonymer efter Løkkes stiløvelser. 1 hjem-

mestil og 1 skolestil hver uge, de sidste væsentlig gjenfortællinger, breve og lettere beskrivelser.

Latin.

V mkl. (7 timer). 8 feltherrer af Cornelius Nepos og 20 af Phaedri fabler. Skriftlig oversættelse og retrovertering af det læste pensum er anvendt ugentlig. Efter Forchhammers stiløvelser er de 40 første stykker gennemgaaede og skrevne samt derefter udenadlærte. Formlæren repeteret. Schreiners ordføiningslære for middelskolen læst og repeteret.

VI mkl. (7 timer). P. Voss's udvalg af Phaedri fabler, Caesars galliske krig, 1ste bog og Lhomonds *Viri illustres* p. 80—132. Grammatiken er repeteret og stile skrevne dels hjemme, dels paa skolen efter Johansens stiløvelser, examensopgaverne m. m.

Fransk.

V mkl. (2 timer). Knudsen & Wallems læsebog 1ste afsnit. Retroversion. Det tilsvarende af formlæren efter Knudsens grammatik.

VI mkl. (2 timer). Knudsen & Wallems læsebog, II afdeling, læst og repeteret ca. 30 sider. Derhos gennemgaaet og læst retroversionerne s. 107—112. Repeteret form-læren samt gennemgaaet de vigtigste dele af syntaxen efter Knudsens grammatik.

Historie.

I mkl. (3 timer). Eriksens lille verdenshistorie fra be-gyndelsen til Martin Luther.

Under stadig benyttelse af historisk kart gennemgaaes lektien i forveien og forklares; de vanskeligste stykker op-læses, og for mange afsnits vedkommende suppleres lære-bogen ved lærerens udførligere fortælling. Hvert større afsnit er gjenstand for kronologisk oversigt.

Det gennemgaaede pensum er tilsidst fuldstændig re-peteret.

II mkl. (3 timer). Eriksens verdenshistorie fra Luther og bogen ud. I 2det halvaar Nissens verdenshistorie fra begyndelsen til romerne.

Fremgangsmaaden som i I mkl.

III mkl. (4 timer). Verdenshistorien efter Nissens fragmentariske fremstilling, fra Roms anlæg til schweizernes frihedskamp. Nordens historie efter Eriksen til Kalmaruni-onen. Methoden som i de foregaaende klasser.

IV mkl. (3 timer). Nissens verdenshistorie fra schwei-zernes frihedskamp til den franske revolution, Eriksens nor-denshistorie fra kalmarunionen til enevældet — læst og repeteret.

V mkl. (3 timer). Nissens verdenshistorie fra den franske revolution og ud bogen, Eriksens nordens historie fra enevældet og ud bogen læst og repeteret.

VI mkl. (3 timer). Nissens verdenshistorie og Eriksens nordens historie repeteret. Oversigt over de vigtigste kulturlandes historie dikteret.

Geografi.

I mkl. (3 timer sammen med II). Af Horns lærebog, 1ste trin, læst og repeteret 2 gange: af Europa Norge, Sverige og Danmark samt de fire øvrige verdensdele. Herunder karttegning efter Horns methode, hvorved er benyttet de af samme forfatter udgivne karttegnebøger. Hvert lands og verdensdels kart er tegnet 1 gang efter lærerens fortegning paa vægtavlen og derpaa under repetitionen tegnet udenad 2 eller 3 gange.

II mkl. (3 timer sammen med I). Det samme pensum og undervisning som i I.

III mkl. (2 timer). Efter Geelmuydens lærebog, 6te udgave ved A. Arstal, læst og repeteret indledningen, den astronomiske del, samt videre indtil Europa.

IV mkl. (2 timer). Læst og repeteret Skandinavien efter Horns lærebog 1ste trin og Europas øvrige lande efter Geelmuyden's lærebog, 6te udgave ved A. Arstal. Karttegning efter Arstals methode, hvorunder tegnet efter lærerens fortegning paa vægtavlen de gjennemgaaede landes karter og delvis tegnet disse om igjen udenad til repetition.

V mkl. (2 timer). Læst og repeteret de nordiske

lande efter Geelmuydens lærebog, 4de udgave, derpaa gennemgaaet og tildels repeteret et kort omrids af den politiske geografi i sammenhæng og af opdagelsernes historie.

VI mkl. (2 timer). Geelmuydens lærebog, 4de udgave. Gjennemgaaet hele bogen og derpaa repeteret det vigtigste i større afsnit. Karttegning: tegnet Englands og Skandinaviens karter efter Arstals metode. Ved afgangsexamen tegnet Drammenselvens vasdrag.

Naturfag.

I mkl. Typer af dyr og planter leilighedsvis foreviste, ledsagede af beskrivelser og skildringer.

II mkl. (2 timer). Sørensens zoologi fra begyndelsen til krybdyr. Sørensens botanik er gennemgaaet til planternes indre bygning og liv.

III mkl. (2 timer sammen med II). Samme pensum som II.

IV mkl. Sørensens zoologi fra krybdyrene til de pighudede. Sørensens botanik fra planternes indre bygning og liv til de kronløse. Brug af flora indøvet.

V mkl. (3 timer). Sørensens zoologi det menneskelige legeme, med benyttelse af anatomiske tegninger, pattedyr, fugle og krybdyr. Botanik efter Sørensens lærebog fra de kronløse. Plantebestemmelse og brug af flora indøvet. Henrichsens fysik er læst fra begyndelsen til elektricitet.

Undervisningen er altid ledsaget af eksperimenter.

VI mkl. (2 timer). Henrichsens fysik fra elektricitet bogen ud. Det hele pensum repeteret. De vanskeligere

experimenter gjentagne; de øvrige er under examinationen optegnede paa vægtavlen og forklarede af eleverne. Af Sørensens botanik og zoologi er de vigtigste afsnit repeterede. Plantebestemmelser fortsatte. I mineralogi er de vigtigste mineralier beskrevne og foreviste under gennemgaaelsen af Keusch's lærebog; efter samme lærebog er støttet til «Erdmanns geologiska väggtafloer» og fossiler fra skolens samling, grundtrækkene af jordens geologiske bygning gennemgaaede.

Som almindelig bemærkning for undervisningen i naturfag gjælder det, at man stadig har havt for øie at vække og styrke elevernes sans for naturen, ved at lære dem til at bruge sine øine, sammenligne og beskrive. Dette maal er søgt naaet ved fortællinger og forevisning af tegninger og specimina fra skolens samlinger, ved plantebestemmelse og botaniske ekskursioner. I fysik er de fleste fænomener paaviste og forklarede ved eksperimenter.

Regning og matematik.

I mkl. (4 timer). Gennemgaaet de 4 regningsarter i benævnte hele og decimale tal efter Feragens regnebog 1ste trin, samt fuldstændigere indøvet division med ubenævnte tal. Stadig mundtlig indøvelse af tabeller, forholdstal og benævnelser. Forbindelsen mellem metrisk længdemaal, hulmaal og vegt er paavist og anskueliggjort ved meterplanche.

Lærebogens opgaver gennemgaaes i forveien saaledes, at læreren først giver de nødvendige forklaringer og derefter nøiagtig udfører hver opgaves udregning paa vægtavlen,

medens det paasees, at samtlige elever følger med og regner det samme paa sine egne tavler. Umiddelbart derefter faar eleverne de saaledes gennemgaaede opgaver at regne paa egen haand. Hovedregning 1 time ugentlig.

II mkl. (4 timer). De 3 første regningsarter i almindelig brøk, samt lettere opgaver i enkelt reguladetri efter 2det trin af Feragens regnebog. Desuden repeteret og fuldstændigere indøvet regningsarterne med benævnte tal. Reguladetri, saavel enkelt som sammensat (i de høiere klasser) udføres ved reduktion til enheden.

Jevnlig hovedregning.

III mkl. (3 timer). Efter Feragens regnebog II trin: Samtlige opgaver i almindelig brøk, enkelt reguladetri fra no. 1—57, no. 82—100 og fra 194—200, sammensat reguladetri fra no. 1—18, delingsregning fra no. 1—12, renteregning fra no. 102—110 tilligemed en flerhed af dikterede opgaver i renteregning, reguladetri og delingsregning. For at skjærpe interessen og undgaa trættende ensformighed, holder man ikke paa for længe med hver regningsart, men søger at tilvejebringe den nødvendige afveksling, dels ved at gaa over til noget nyt, dels ved repetition af det før gennemgaaede, dels ved hovedregning.

(2 timer). Arithmetik efter Bonnevis lærebog, læst og repeteret 1ste bog indtil brøk. Lette geometriske tegneøvelser.

Opgaver: 1 gang ugtl. hjemmeopgaver indtil 21de februar og desuden regnet paa skolen i timerne. Senere kun regnet paa skolen. Ialt 243 eksempler.

IV mkl. (3 timer). Johannesens regnebog 3die hefte, 5te oplag. Gennemgaaet de fleste opgaver i enkelt reguladetri, alle opgaver i sammensat reguladetri, delingsregning fra no. 1—23, procentregning fra no. 4—34, af renteregning alle opgaver i § 2 og fra no. 1—6 i § 3.

Rente- og procentberegninger udføres og begrundes ligesom reguladetri først ved reduktion til enheden; derefter gjøres eleverne bekendte med den for rentens udregning almindelig brugte formel.

Til afvexling hovedregning med opgaver af samme regningsarter.

(2 timer omtrent til begyndelsen af oktober, senere 1 time). Læst og repeteret 2den bog og videre til proportioner efter Bonnevis lærebog i arithmetik.

(1 time). Gjennemgaaet og repeteret 1ste bog af Bonnevis lærebog i geometri.

Mathematiske hjemmeopgaver 1 gang ugtl. ; regnet 32 opgaver med ca. 150 eksempler, samt regnet i timerne paa skolen ca. 44 eksempler.

(1 time ugt. fra begyndelsen af oktober). Konstruktions-tegning, hvori er gennemgaaet 1ste hefte af Getz's Konstruktionsbog og derefter som repetition konstrueret endel opgaver, der har været eleverne dikterede.

V mkl. (2 timer). Johannesens regnebog 3die hefte, 4de oplag. Gjennemgaaet procentregning no. 35—50, renteregning § 3, no. 16—25, rabat af 100, no. 1—22, diskontoregning alle opgaver i § 5, blandingsregning og kjederegning alle opgaver i §§ 2 og 3, 8de kap., rentes rente no. 1—15. Repeteret saavel det i skoleaaret gennemgaaede som de vanskeligste opgaver i reguladetri og delingsregning.

(1 time). Læst og repeteret 2 gange fra proportioner til logarithmer efter Bonnevis lærebog.

(1 time). Gjennemgaaet og repeteret 2den, 3die og 4de bog af Bonnevis lærebog i geometri.

Mathematiske hjemmeopgaver 1 gang ugtl. 32 opgaver med ca. 200 eksempler, samt i timerne regnet flere væsentlig geometriske opgaver efter Munthe Kaas's eksempelsamling for at indøve de gennemgaaede sætninger.

(1 time). Konstrueret igjennem 2det hefte af Getz's konstruktionsbog samt efter dikterede opgaver konstrueret flere svarende til sætningerne i 3die og 4de bog i geometrien.

VI mkl. (2 timer). Gjennemgaaet et kort omrids af stereometrien, hvorunder er regnet næsten alle opgaver om legemers beregning i 10de kapitel af Ole Johannesens regnebog 4de hefte. Siden regnet de fleste opgaver i rabat, diskonto, delings- og selskabsregning, blandingsregning og

kjederegelen af den samme lærebogs 3die hefte Som afslutning regnet sammensatte opgaver efter W. A. Eckhoffs arithmetik.

Hjemmeopgaver 1 gang ugtl. sammen med de matematiske opgaver.

(2 timer ugtl. indtil begyndelsen af december, senere 1 time). Bonnevis lærebog i arithmetik gennemgaaet fra logarithmer og bogen ud, hvorpaa hele bogen repeteret.

(1 time). Af Bonnevis lærebog i geometri gennemgaaet 5te og 6te bog, derpaa repeteret hele bogen.

Mathematiske hjemmeopgaver 1 gang ugtl. 31 opgaver med ca. 140 eksempler, desuden regnet i timen af og til forskellige opgaver, for at indøve det gennemgaaede.

(1 time). Gennemgaaet 3die hefte af Getzs konstruktionsbog samt senere flere konstruktionsopgaver efter Munthe Kaas's eksempelsamling.

Tegning.

II mkl. (2 timer). Elementerne gennemgaaede, lodrette og vandrette rette linier med deres deling i ligestore dele og senere enkle retliniede og krumliniede figurer efter von Hanno's ABC indtil no 22. Alt uden viskelæder.

III mkl. (2 timer sammen med II). Der er gennemgaaet von Hannos ABC for frihaandstegning fra no. 22, senere lette ret- og krumliniede figurer efter lærerens tegning paa vægtavlen og tagne fra departementets fortegninger. Alt uden viskelæder. Til afvexling og opmuntring har nu og da hver elev for sig tegnet lette kontur- og skyggetegninger efter ældre, smaa fortegninger.

IV mkl. (2 timer, hvoraf 1 sammen med V) I den kombinerede time med V masseundervisning med begge klasser, idet som forøvelser er drevet takttegning med tusch og pen og hukommelsestegning med blyant uden viskelæder, for at øve sikker og rask opfattelse af forholde og trækning af linier; derefter er tegnet lette, senere vanskeligere figurer, blade og ornamenten efter lærerens optegning paa vægtavlen. Til disse sidste tegninger er udkast udført i blyant med brug af viskelæder, hvorpaa de blev optrukne med tusch og pen, idet der som regel kun blev tilstaaet eleverne 1 time til hver tegning. I den ene time, hvori IV var alene, blev tegnet krumliniede figurer og lette fladeornamenter efter departementets fortegninger. Læreren har altid først tegnet hver tegning paa vægtavlen, og eleverne har benyttet viskelæder og trukket op med tusch. Til afveksling lette kontur- og skyggetegninger som i III.

V mkl. (1 time). Klassen er i denne time kombineret med IV. Undervisningen er omtalt ovenfor.

VI mkl. (1 time). Takttegning og hukommelsestegning som forøvelser, dernæst væsentlig tegnet de tidligere middelskole-examens opgaver samt et udvalg af professor Eduard Herdtles «Elementær-Ornamente für den Unterricht an Real & Gewerbeschulen». Udkast udført i blyant med viskelæder, tegningen optrukken med tusch og pen, samt tildels overlagt med farve.

(1 time ugtl. fra begyndelsen af december). Projektions-tegning. Efter forudgaaende gennemgaaelse paa vægtavlen tegnet liniers og legemers projektioner i stillinger parallelle med begge projektiionsplaner og skraa til det ene plan samt profil.

Skrivning.

I mkl. (4 timer, hvoraf 3 sammen med II). Sandbergs forskrifter. Grundtræk, de smaa og store bogstaver enkeltvis

og i sammenhæng. De forskellige bogstavers op- og nedtræk, forhold og sammensætning opskrives paa vægtavlen og forklares. Den rigtige bog-, haand- og legemstilling forklares og indøves. Alle øvelser udføres samtidig af hele klassen, hvorved man kan øve en skarpere kontrol med hver enkelt.

II mkl. (3 timer, sammen med I). Sandbergs forskrifter. 1ste classes øvelser repeteres og indskjærpes.

III mkl. (2 timer). Øvelser efter Sandbergs forskrifter og mundtlig anvisning samt gennemgaaelse paa vægtavlen. Feragens øvelsesbog i haandskriftlæsning gaaet igjennem 2 gange.

IV—VI mkl. Som hjemmearbejde leveres ugentlig en side skjønsskrift, der kontrolleres af skrivelæreren; samtlige lærere, der modtager skriftlige arbejder, paaser desuden disses kalligrafiske udstyr, og klasseforstanderen giver en særskilt karakter maanedlig for skriftlig orden.

Gymnastik.

I—III mkl. (3 timer). Partiet var delt i 3 afdelinger efter dygtigheden, med de finkeste gutter som forturnere og afdelingsførere og har gymnastiseret efter Bjørnstads «tabeller for den norske almueskole» og efter af læreren opsatte tabeller, serie B. Karakter for flid og fremgang hver maaned. Redningsøvelser i taug og sæk flere gange.

IV—VI mkl. (3 timer). Delt i 2 afdelinger med de finkeste afvexlende som afdelingsførere, har gymnastiseret efter Bjørnstads haandbog, serie B, i den af departementet angivne udstrækning. Karakter hver maaned.

•

øvelser som ovenfor. Forberedende skydeøvelser, skydning med salongevær og rifle for VI mkl.

Skolens exercitie foregik i begyndelsen af september og varede 6 dage, hvoraf den sidste anvendtes til udmarsch. Exercerreglementets rekrutskole samt de simpleste formeringer i kompani indøvedes.

Sang.

I—III mkl. danner et parti og *IV—VI mkl.* et andet; hvert parti har 1 time om ugen. Efter Koppangs sangbog er en- og tostemmige sange indøvede.

VII. Middelskolens afgangsexamen.

I 1889 blev afgangsexamen bestaaet af alle VI klasses 9 disciple, nemlig:

150. *Carsten Frederik Næss*, f. $\frac{7}{3}$ 74, søn af agent Christen Næss, Kragerø. Elev af skolen fra juli 1880. Latinlinien med fransk. Hovedk.: 1,39, opførsel 1, flid 1.

151. *Karl August Engebretsen*, f. $\frac{11}{8}$ 71, søn af trælasthandler Engebretsen, Kragerø. Elev af skolen fra $\frac{1}{1}$ 1885. Engelsklinien med fransk. Hovedk.: 1,47, opførsel 1, flid 1.

152. *Christen Thorsen*, f. $\frac{10}{10}$ 74, søn af skibskapt. Thor Thorsen, Kragerø. Elev af skolen fra juli 1883. Engelsklinien med fransk. Hovedk.: 1,70, opførsel 1, flid 1.

153. *Hans Hoel*, f. $\frac{2}{7}$ 73, søn af afd. lærer Jakob Hoel, Kragerø. Elev af skolen fra juli 1884. Engelsklinien med fransk. Hovedk.: 1,87, opførsel 1, flid 1.

154. *Karl Klausen*, f. $\frac{10}{4}$ 72, søn af sømand Jakob Klausen, Kragerø. Elev af skolen fra juli 1883. Latinlinien med fransk. Hovedk. 2,11, opførsel 1, flid 1.

155. *Vilhelm Norsted*, f. $\frac{3}{2}$ 72, søn af sagfører Ferdinand Norsted, Elverum. Elev af skolen fra juli 1887. Latinlinien med fransk. Hovedk.: 2,39, opførsel 1, flid 1,5.

156. *Oluf Peter Olsen*, f. $\frac{10}{11}$ 73, søn af expeditør N. P. Olsen, Kragerø. Elev af skolen fra juli 1880. Engelsklinien med fransk. Hoved. 2,40, opførsel 1,5 flid 1,5.

157. *Thomas Hjalmar Wiborg*, f. $\frac{3}{6}$ 74, søn af consul Ths. Wiborg, Kragerø. Elev af skolen fra juli 1880. Engelsklinien uden fransk. Hovedk.: 2,50, opførsel 2,5, flid 1,5.

158. *Sigurd Wenneberg*, f. $\frac{6}{6}$ 74, søn af købmand S. A. Wenneberg, Kragerø. Elev af skolen fra juli 1880. Latinlinien med fransk. Hovedk.: 2,82, opførsel 1,5 flid 1,5.

Tidligere elever af skolen Cathinka Hartwig (121) med middeiskoleexamen i 1887 og Helga Wilse (138) med examen i 1888 aflagde kontinuationsprøve i fransk, begge med karakteren 1.

Else Kristine Grøgaard (38) der som privatist havde absolveret examen paa engelsklinien i 1880, bestod kontinuationsprøve i latin med karakterer for skriftlig latin: 2, mundtlig 1.

VIII. Bibliotheket og samlingerne.

Den i tidligere aarsberetninger paabegyndte fortegnelse over skolens samlinger vil blive fortsat senere.

IX. Skole- og indskrivningspenge.
Fripladse.

Skolepenge betales for et kvartal i

1 forbkl.....	med	kr.	6.00.
2 »	»	»	9.00.
3 »	»	»	12.00.
I & II mkl.	»	»	18.00.
III & IV —	»	»	24.00.
V & VI —	»	»	30.00.

Indtrædelsespengene beløber sig i forberedelsesafdelingen til kr. 4.00, i middelskolen til kr. 12.

For 2den broder fragaar $\frac{1}{4}$, for 3die $\frac{1}{2}$, 4de, 5te osv. gaar frit.

Fripladsene var i skoleaaret saaledes fordelte:

3 forbkl. ordinære 1	beløb	kr.	36.00.
I mkl. — 1	extraordinære 5	»	» 414.00.
II » — $\frac{1}{2}$	— 1	»	» 108.00.
III » — $2\frac{1}{2}$	— 3	»	» 576.00.
IV » — 1	— 2	»	» 288.00.
V » — $\frac{1}{2}$	— 7	»	» 225.00.
VI » — 3	— 1	»	» 120.00.
			<hr/>
			kr. 1767.00.

X. Almindelige bemærkninger.

I generalforsamling den 29de april i Kragerø samlag for brændevinshandel bevilgedes af samlagets overskud for 1888 Kr. 450.00 til det til middelskolen knyttede kommunale bibliothek.

Kragerø arbeidsskole for gutter begyndte som sædvanligt sin virksomhed fra 1ste oktober. I dens kursus 18⁸⁸/₈₉ deltog 36 af middelskolens elever, 24 paa snedkerafdelingen og 12 paa skomagerafdelingen.

Efterat den sløidklasse, for hvilken forlængst (1878) lokale er blevne indrettet, nu er bleven oprettet ved middelskolen, vil antagelig søgningen til eftermiddagsskolen af middelskolens elever blive meget begrændset.

2 af middelskolens elever besøgte i vinterhalvaaret Kragerø tegneskole.

Ved elevernes sundhedstilstand i skoleaaret er intet særligt at bemerke.

XI. Skolens regnskab.

Uddrag af regnskabet for aaret 1888:

1. Udgifter:

a. Lønninger.....	kr. 14,265.56.
b. Bibliothek og samlinger.....	» 199.12.
c. Fripladse.....	» 2,694.00.
d. Lys og brænde.....	» 576.75.
e. Forskjellige udgifter.....	» 1,958.32.
	<hr/>
	kr. 19,693.75.

2. Indtægter:

a. Skole- og indskrivningspenge.....	kr. 7,387.50.
b. Bidrag af kommunen	» 6,677.25.
c. Fripladse.....	» 2,694.00.
d. Andre indtægter	» 135.00.
e. Tilskud af statskassen.....	» 2,800 00.
	<hr/>
	kr. 19,693.75.